

Hirdetések és nyiltterek
felvételnek árszabály szerint
a kiadó hivatalban:
Budapest IV. hímző-utca és Kalap-utca
szarkán 1. sz.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztő- és Kiadó-hivatal:
Budapest IV. hímző-utca és Kalap-utca
szarkán 1. szám.
Csak bérmentes levelek fogadhatók el.
Kéziratok vissza nem küldetnek.
Előfizetési díj:
Vidőkre postán vagy helyben házhoz
hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy órára 1.50
Egy szám 6 krajczár.

Budapest, február 3.

Mocsary Lajos t. barátom tegnapi cikkében két állítás fordul elő, melyet annál kevésbé tartom tanácsosnak megjegyezés nélkül hagyni, minél tekintélyesebb az állás, melyet szerzője a függetlenségi pártban elfoglal s minél inkább lehet éppen azért attól tartani, hogy az félreértésre vagy balmagyarázatra szolgálhatna alkalmat.

Ugyanis, tiltakozva a miniszterelnök azon szemrehányása ellen, mintha a függetlenségi párt Kossuthot megtagadta volna, szörül-szörül ezt írja t. barátom: „Nincs itt szó megtagadásról; nincs azon egyszerű oknál fogva, mivel azon függetlenség, melyet Kossuth egyedül elzártnak tekint és a függetlenség közt, mint azt a függetlenségi párt a magyar hadsereg és különvámterületben formulázta, elvi különbség nincs és csakis fokozati különbség létezik.”

Ebből a tájékozatlan vagy a rosszkaratu ember azt következtethetné, mintha a függetlenségi párt a magyar hadsereg és a különvámterület által kimerítve, kielégítve látna a maga követeléseit, holott, a függetlenségi párt a belkormányzatot kivül, önálló hadügyet, pénzügyet, kereskedelmet s önálló külügyet követel a maga programjában. S ha netalán azt lehetne is mondani, hogy az önálló hadsereg egyet jelent az önálló hadüggyel, az önálló vámterület pedig a kereskedelmi önállóságot foglalja magában: a külügyi kormányzat önállóságát még sem lehet elhallgatni, mert ez a hadsereg és vámterület önállóságából nem következik, ha pedig csak egy közösgyü maradna is fenn, t. i. a külpolitika, a pénzügyi önállóság sem lenne teljes.

Szeretem hinni, sőt megvagyok győződve, hogy a most érintett ügyeknek meg nem említése egészen önkénytelen és vagy feledékenységnek vagy pedig annak tulajdonítandó csupán, hogy az író nem akarta a program minden egyes pontját ismételni, azt gondolván, hogy az ügyis eléggé ismeretes. Nehogy azonban, ismétlem, ezen mulasztást valaki másra magyarázza, nem árt azt mielőbb kipótolni.

De találtam ezenkívül az említett cikkben még egy másik helyet, a melyre szintűgy nem tartom feleslegesnek megjegyzést tenni.

Előrebocsátva, hogy a hatalom, a szerzett tapasztalásnak olkva, az alkotmányos formákkal megbarátkozott, s a germanizálás is háttérbe szorult, így folytatja t. barátom.

A gyakorlati sikernek zálogát láthatjuk mi ezen jelenségekben is, és hisszük, hogy maradó siker lesz egy a nemzet ereje által kivívandó az 1848-ikhoz hasonló rendezésnek ismétléseül egy oly állapotnak, milyennel beérte akkor maga Kossuth, melynél tovább menni maga sem akart” sat.

Hogy Kossuth 1848-ban beérte az

akkori vívmányokkal, azon senki sem fog csodálkozni, a ki visszaemlékszik azon nehézségekre, melyekkel neki és társainak meg kellett küzdeniök, hogy anyyi jogokat is meg, illetőleg visszaszerezzenek a nemzetnek, s a ki hozzá azt is számba veszi, hogy akkor legjobbjaink is hajlandók voltak hinni ugy azt, hogy azon eléggé fogják biztosítani az ország további fejlődését, mint pedig azt, hogy a békés úton szerzett jogokat a hatalom tiszteletben fogja tartani. Minket azonban, a kik azóta keserű tapasztaláson mentünk keresztül, az 1848-ki törvények nem elégíthetnek ki.

Ezen törvények ugyanis nem különítették el egészen Magyarország ügyeit Ausztriának ügyeitől, sőt elismerték „olyan viszonyokat, melyek a hazát az örökös tartományokkal közösen érdeklik” azt rendelvén, „hogy azokba a (magyar) miniszterek egyike, ki folyvást ö fűfelségének személye körül lesz, befolyván, azokban az országot felelősség mellett fogja képviselni.”

— Holotti mi semmiféle közösen érdeklő viszonyokat nem akarunk fenntartani Ausztriával, a personal-uniót a maga teljességében óhajván létesíteni, készek az ö felsége kormánya alatt álló többi országokkal és tartományokkal kölcsönös védelem iránt közös ellenséggel szemben szövetségre lépni, kereskedelmi s egyéb szerződéseket kötni, de csakis mint önálló állam más önálló állammal, ily módon remélve hazánknak ugy függetlenségét és biztonságát legjobban biztosítani, mint a velünk egy fejedelem alatt álló szomszédainkkal a jó egyetértést és barátságot legezdeszerűben fenntartani.

Ezt foglalja magában a negyvennyolcas pártfoglaló 1872-diki programja, ezt a függetlenségi iránylat is, a miért is azt kell hinni, hogy t. barátom is így és nem máskép kívánja érteni az 1848-iki-hoz hasonló rendezésre vonatkozó szavait. Irányi Dániel.

Budapest, febr. 3.

Budapest-fővárosi nagybizottsága. A képviselőház közigazgatási bizottságának mai ülésében Tisza Kálmán belügyminiszter kijelenté, hogy reménye van ahhoz, hogy Uj-Pest községe rövid idő alatt törvényhozási úton Budapest-fővárossal egyesítteti s ebbe bekebelezetteti fog.

Budapest belvárosa függetlenségi pártjának ideig. szervező bizottsága ma este Szadowszky József ügyvéd lakásán 6 órakor 8-ig tanácskozott a pártszervezési tennők felett. A legközelebbi ülés vasárnap d. u. 3 órakor lesz, mely alkalommal megfogják állapítani a nagy pártgyűlés idejét s a gyűlés sikerülése érdekében teendő intézkedések fölött fognak tanácskozni. E gyűlésre meghívhatnak az id. szervező bizottság azon tagjai is, kikkel a bizottság magát ma megbeszélte.

A fővárosi a rendőrségi törvényjavaslat ellen a következő észrevételeket illetőleg kívánalmakat terjeszt a képviselőház elé:

- 1. hogy a főváros az államrendőrség költségeihez csak ezek 1/2-áddban járuljon, —
2. a rendőri tanácsosok helyett bírói kvalifikációval ellátott rendőri bíróságok állítsanak fel, —
3. az egészség-rendőrség a muncizipium ha-

táskorében maradjon s ekként s rendőri-orvosi intézmény fel ne állíttassék;

4. a színház-ügy, mint kulturális érdek, a tanács hatáskörében maradjon;

5. a közérkölség és szeméremügyre vonatkozólag a főváros hatósága érintetlenül fenntartassék;

6. a rendőrség által elfogott egyén haldéktalanul, legkésőbb 24 óra alatt rendes bíróság elé állíttassék;

7. a toloncz-ügy törvényhozási úton rendezessék.

8. házkutatást a rendőrség csak feljelentésre és csakis a rendőrfőnök vagy bíróság rendeletére teljesíthessen;

9. a katonaság vagy honvédség igénybe vételére csakis a főkapitány vagy helyettese személyes felelősség mellett jogosíttassék fel;

10. a rendőri bírák királyi kinevezés által állíttassanak hivatalba;

11. a rendőri bírák fegyelmi hatóságát az egyéb bírákra fennálló hatóság képezzék;

12. a rendvédele s szolgálati és hátsági esküt „Magyarország alkotmányos királyának” nevére tegyék le;

Az e pontokat tartalmazó előterjesztés ma a képviselőház közigazgatási bizottságának tagjai közt kiosztott.

A képviselőház közigazgatási bizottsága ma d. e. 10 órakor ülést tartott s tárgyalás alá vette a fővárosi rendőrségről szóló törvényjavaslatot. Jelen voltak gr. Póchy Manó elnök, Dacsó Pál, Elek György, Eötvös Károly, Gullner Gyula, Janicsáry Sándor, Kulesár Lajos, b. Lipthay Béla, Péchy Jenő, Pogány Károly, Pulay Kornél, gr. Ráday Gedeon, Stoll Károly, Szlavy Olivér, Sztójkovic Péter, Tibád Antal.

A kormány részéről jelen volt: Tisza Kálmán belügyminiszter.

A tanácskozás megnyitása után Eötvös Károly indítványozta, hogy miután a fővárosi előterjesztést a bizottsági tagok csak ma az ülés folyamán kapták kézhez s miután Fabriczius temetése is 12 órakor közebe jön: ennélfogva a törvényjavaslat tárgyalása holnapra halasztassék. Tisza Kálmán a tárgyalás megkezdését indítványozta s a fővárosi előterjesztést a vonatkozó §§-oknál kéri figyelembe vételét. A bizottság elfogadta Tisza Kálmán belügyminiszter indítványát.

Ezzel a tárgyalás megkezdődött, a czímmel Eötvös Károly indítványozta, hogy a „fővárosi rendőrség” helyett „fővárosi állami rendőrség” tétessék, miután az intézmény valóságilag nem fővárosi, hanem állami. Tisza Kálmán az 1872-iki évi fővárosi rendezési törvény alapján a czímet meghagyatni s illetőleg a tárgyalás végén megállapítani kéri. Gr. Ráday, Pulay, Gullner felszólalása után a czim elfogadtatik változatlanul.

Az 1. §-nál Gullner az 1872-iki évi törvény idézését mellőztetni kéri. Gr. Ráday a rendőrség működési körét Uj-Pest, Kis-Pest, Erzsébetfalva és Kossuthfalva községekre kiterjesztetni indítványozta. Eötvös Károly egészen új szöveget javasol, de Ráday indítványát nem fogadja el részint elvi szempontból, miután ö az állami rendőrséget nem akarja, tehát annak kiterjesztését sem óhajta, részint azért, mert a kérdés komplikált s pénzügyi és szerve-

zeti tekintetben tanulmányozva nincs. Tisza Kálmán a szöveget fenntartani kéri. Ráday indítványát ellenzi. Gullner, Ráday, Eötvös, Tisza a felszólalásai után a szöveg irályi változtatással elfogadtatik.

A 2. §-nál b. Lipthay Béla irályi módosítványt tesz, Pulay Kornél pedig a rendőrség feladatát csak a személy és vagyonbiztonság s nem egyuttal a béke megővására akarja kiterjeszteni, miután ez szerinte a katonaság dolga. Tisza Kálmán a szöveget változtatlanul kéri hagyatni. Eötvös Károly az egész §-t fölöslegesnek tartja, miután az szerinte csak tudakos, tankönyvi definitiót tartalmaz s a rendőrség feladatát különben is a további §§-ok szabják meg. Ráday részben csatlakozik Eötvös indítványához. Hosszabb eszmecseré után a szöveg irályi változtatással elfogadtatik.

A 3. §-nál Péchy Jenő indítványozza a második kikezdés kihagyását. Gullner indítványozza az első kikezdés kihagyását. Eötvös az első kikezdésre szövegezett indítványt terjeszt elő. Tibád Antal a harmadik kikezdésre tesz megjegyzéseket. Hosszabb vita után e §-jól szövegezésé elhatározottatik s ennek holnapra leendő elkészítésével Péchy Jenő megbízottatik.

Ezzel a tanácskozás véget ért. Holnap a tárgyalás az országos ülés után folytatattik.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma d. e. 10 1/2 órakor Kautz Gyula elnöke által tárgyalta a készpénzbenlenoravandóilletékekkezeléséről szóló törvényjavaslatot. A kormány részéről jelen voltak: Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter és Kráilitz Béla min. tanácsos.

Dárday előadó általánoságban elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Hegedűs S. fél, hogy ha a tisztviselők csak a kinevezés érdekében vannak ellenőrzés alá vetve: mindig magasabb tétellek vetnek ki.

Rakovsky István szintén osztja az aggodalmat, és nemcsak a kivételnek, hanem a nyilvántartásnál is feleselők kívánja tenni a mulasztó hivatalnokot a félnek okozott kárt és zaklatását.

Móricz Pál a hibás hivatalnokot szigoruan kívánja megbüntetni.

Eles Henrik mindent a pénzügyi bíróságról szóló javaslatához tartozónak véli.

Lukács Béla szeretete volna az adókezelési törvényt több tárgyalni. Elismeri, hogy a javaslat sok javítást tartalmaz, de szeretné a kezeleés különböző ágait egyesíteni.

Szapáry gr. pénzügyminiszter és Dárday indokolja, hogy a felhozott aggodalmakat épen a javaslat meg fogja szüntetni. A főeredményt az adminisztratív kivétel fogja csak teljesen biztosítani.

A részletes tárgyalás, mely a 3-ik §-ig terjedt, a holnap d. e. tartandó ülésen folytatattik.

Még egyszer a cloture.

„Az alsóház elnöke kedden reggel, 1/9-kor, kijelentette, hogy a vitát tovább nem engedti folytatni, — ezen londoni táviratot olvastuk ma lapjainkban.

Volt-e joga a Speakernek így cselekedni? Határozatlan nem, és semmi kétség benne, hogy az i. t. Mr. Brand áthágta jogát, midőn a szót megvonta az ir képviselőktől. Véleménykülönbség e felett nem lehet; az alsóház ügyrendjének VIII. fejezete — Rules of Debate — nem tartalmaz egy sort sem, mely az elnököt felhatalmazná a vitát bezárti, — mielőtt még valaki a kérdéshez szólni kívánna.

A Speakernek eljárása tehát csakis szükségből eredt, s ö n v é d e l e m volt az obstrukciónak ellen. Belátják ugyanis az alsóházban, hogy észre, hogy nagy költői háttérbe szorítja az ifjú költőt s hogy az elfojtott hazafiság magas költsége mellett a szerelem dalai kelnek életre, mint borongó tölgyes oldalán a mezők illatos virágai.

Az alkotmányos korszak kezdete óta mindennek vége lett. Míg még és alkotott a költő ekkor is. Alkotásai közt voltak nagybecsűek, voltak páratlanok, honféltelők, honvédelemmel megragadók felkelték e körből is, de az ö korszaka végkép lehanyatlott. Az utolsó tíz-tizenkét év már csak gyenge viszényre a mult dicsőségének.

Paloták fedele alá nem rak fűszék a csalány s a politika hatalmasaihoz nem szegődött Tóth Kálmán. A verbós is az éneklő madarak seregéhez tartozik, de énekeit megkínvája és elfogadja a telt szériú, a magdus asztagot. Ö nem értett a vererek ügyességéhez s nem is tartá magát méltónak azok szerencséjére. Énekeit, midőn arra szive kényszeríté s kényszeríté szive, midőn éneke jó esett a nemzetnek.

Szegény örökvaló költő! Nagyon jó volt elköltözni most már. E korszak nem volt már a tiéd s te nem voltál a korszaké. Megtagadtátok, elhagyátok egymást. A korszak hatalmasabb volt, mint te, el tudott felejteni téged. De te igazabb és nemesebb voltál hanglejtő korodnál. Oly igaz és oly nemes voltál mindig, mint ifjuságod aranynapjaiban; mint akkor, a mikor oly sok örömet, oly sok vigaszt nyújtottál nemzetednek.

Közönetünk, áldásunk kísér hosszú utadon. Eötvös Károly.

AZ „EGYETÉRTÉS” TÁRCZÁJA

regi lantnak el-elpattan egy-egy hurja. Egy szép hang zendül meg előtűnik, mely elhangzik nyomatlanul s mely csakis arra való, hogy a régi multnak édes emlékeit költse fel szívünkben.

Az ö költsézetének arany kora ott kezdődött, a hol a függetlenségi harc mennydörgésének utolsó moraja elnémult és ez aranykor ott végződött, a hol az alkotmányos élet gyári zaja, gépies zakatolása elkezdődött. 1850-ától 1868-ig. Midőn kényuralom fektűtte meg az országot; midőn elnyomták a magyarnak nemzetiségét; midőn minden honfi együtt siratta a multat s egyetértve remélte és munkálta a jövőndöt; midőn még nem volt pártviszály; midőn még a politika nem életmód és nem üzérkedés volt, hanem nagy honfellek ideáljainak nemes harcza: érező lelkekben akkor támadtak azok a költsémények, melyekre mi, annak a kornak gyermekei oly édesen és oly bánatosan emlékezünk vissza.

Minő költsémények voltak azok! Minő határuk volt azoknak a magyar társadalomra! A szerelem költsézetének legremekebb termékei minő jelentéketelnek, minő semmik most, ha a hatás fokozatát mérlegeljük. Tóth Kálmán dalához képest!

Ez előtt három évvel, midőn költséményeinek gyűjteményes kiadása megjelent, végké lapoztam ezt a könyvet s gyermekkorom emlékeitől fölkerestem benne azokat a dalokat, melyek átmenetek a nép ajkára és a nép szívébe. Es összeszámláltam azokat.

És úgy találtam, hogy Vörösmarty. Petőfi és Arany, e három költőnk összeszöveve nem adott annyi népdalt a magyarnak, mint maga Tóth Kálmán.

Csodálatot gerjesztett bennem e fölfedezés. Hiszen a kritikuszok azt beszéltek belém, hogy ö csak Petőfi iskolájának lanpengetője, semmi egyéb s hogy öt ama három klasszikus alkotóhoz még hasonlítani is szentségforás.

Hát hiszen a műbíráknak igazuk lehet. Én most velük vitakozni nem akarok, nem is tudnék, idejét sem látánm. Tudom, belátom, hogy a költői alkotások örök mihecsé és korszerű hatása nem mindig jár együtt sőt gyakran szemközti áll egymással. Sőt érzem, hogy ma deressedő föl és hamvadozó szívvel az a dal! „Fűtől a szél, az idő

már öszre jár” egészen másként hangzik, mint ez előtt huszonöt évvel és nagyon is megengedem, hogy Tóth Kálmán géniusza csakis korának és akkori elnyomott nemzetének dalolt és nem az egész világnak és nem az örökkévalóságnak.

De hát én itt csak azt akarom fölemlíteni, hogy a mikor nem volt szabadság és nem volt politika közellet; a mikor baráti találkozás, családi együttlét, zárt körben zajongó ifjuság vidám mómora volt csupán megengedve; a mikor a nemzet nagy része kezdett kétértelmű esni s kezdte nyugvó sorsát olyannak tekinteni, a mely több meg nem javítható; a mikor Petőfi már ott pihent a Küküllő partján, a fehérgyulai esatárzöld pázsztija alatt. Vörösmarty-t néhára tette az elbírhatatlan honfűfájdalom. Arany későnek tartotta biztatni a kidőlta fűgát, az elnyomód nemzetét érzelte, hogy virágozzék megint. Tompa pedig megkérte a bujdosó számuzottjéival, el ne mondja nekik, hogy mi itthon pusztulunk, vesztünk s mint oldott kéve, széthull nemzetünk: akkor elő-állott Tóth Kálmán s mint hajnali csöndben a pacsirtadal s éjjeli homályban a pásztortűz, dalolni és örvendeni és fölmelegdni tanítá buskádó nemzetét.

Eltalálta az igazi hangot. Jobban eltalálta, mint kortársai bármelyike. Nem siránkozott a multon, s nem a jövő század számára készített zenét. Volt a társadalomnak két eleme, mely nem esett kétségbe, mely élni és örülni akart s mely ösztönyszerűleg szilárdította a nemzet számára a jövőndöt. A nép és a serdülő mivel ifjuság. Ezekhez fordult, ezek számára dalolt a költő. És volt idő, és voltak évek a nemzet történetében, a mikor az ország északi határaitól a déli határokig s keletől nyugotig vasárnap délutánján a magyar nép s vidám öszejevetelien az ifjuság mindenütt Tóth Kálmán dalait énekelte, mintha csak e dalok önszívüből fakadoztak volna. A szerető párok az ö költséményüiből irtak egymásnak emléklapot, ifjú írónak egész seregé támadt nyomában s pengető a lantot előtte, utána és körülötte és az élemedett nemzedék, melynek multságát Csokonay, Kisfaludy, Berzsenyi, Vörösmarty, Petőfi fűszerezék, egyszer csak csodálkozva, ámulva vette

adta első szengéit, 1848-ban pedig már az „Élet-képek” hasábjain jelentek meg költséményei. Pastre jött és rövid ideig az egyetem nyitott hadtudományi tanfolyamot hallgatta, hol Vasváry Pál is tanára volt, az elméletet azonban csakhamar felváltotta a gyakorlat: beült honvédek, részt vett a szabadságharc számos véres esztáiban s a világi katasztrófa után mint főhadnagy tette le a kardot.

A szabadságharc lezajlása után visszatért Pestre s egyik tagja lett amaz irodalmi körnek, a mely, midőn a kard ketté tört, tovább folytatta a nemzeti küzdelmet és öbren tartotta a magyar szellemet. Tóth Kálmán öleg költséményei által tünt föl; mélyen átértett, gyújtó hatású dalai csakhamar népszerűsége verődtek; népdalok, melyeket pedig művészi formába tudott önteni, átmentek a nép ajkára, s a „Fűtől a szél . . .” „Zöld vetés . . .”, „Hegedűlnek . . .” stb. maig is országtervez hangzanak. Nem kevésbé elterjedtek szigorribb értelemben vett műköltéményei, melyek csakhamar a legkedveltebb költők sorába emeltek. Művei öszegyűjtve „Szerelmi vadroszák”, majd ismét „Száz új költsémény” czímmel jelentek meg először.

Ez időben Tóth Kálmán segédserkesztője volt a „Holgyfutár”-nak, majd 1856-ban Nagy Ignác elhunytával átvette a szerkesztést és nem szűnő sikerrel irt ut, meg új dalokat, melyek „Költsémények” és ismét „Összes költsémények” czímmel kiadva, sok ezer példányban terjedtek el.

Ugyanekkor egy más kért is: a dráma íráiban nem csekély sikerrel kezdett föllépni. Első drámái műve: „Az utolsó Zách” volt 1857-ben; ezt követték folyton növekedő sikerrel „Egy királyné” (1858), mely akadémiái jutalmat nyert, „A harmadik magyar király” (1860), „Dobó Katizza” (1862), „A király házasodik” (1863), „Nők az alkotmányban” (1871). Egy ideig aztán szünetelt e téren, míg újabb ismét két művel lépett elő: ezek: „Az örökös párnya” és „A kis hőbortós.” De nemcsak mint költő és drámaíró vívott ki jelentékeny sikert; egyidejűleg a hirlapirodalom mezején is nevezetes eredményt mutatott föl. Ö alapította 1862-ben a „Fővárosi Lapok”-at, melynek szerkesztését később Vadáni Károlynak adta ugyan át, de melynek megteremtése egyik legnagyob érde me marad. Rövidebb életű, de talán még nagyobb

